

קבוע ועראי - הנחיות למורה-רצף פעילות:

1. לפני השיעור לתת הנחיה לתלמידים לגבי שינויי מקום הישיבה: משימת פתיחה: לבקש מהתלמידים עוד לפני השיעור לשבת במקום בו הם לא יושבים בדרך כלל, חדר של אח אחר, במרפסת... וכו' (במידת המתאפשר ואם מסתדר להם) לשאול איך זה מרגיש להיות במקום קצת שונה?
2. פתיחת השיעור בשיתוף החוויה איך להיות במקום אחר?
3. שאלון עמדות . הסבר לילדים: נבקש מהתלמידים להכין מראש פתקים או חפצים בצבעים, אדום צהוב ירוק (אדום- קבוע לא משתנה צהוב- שינוי מתון ירוק- עראי ומשתנה), בכל פעם נקריא שאלה משקופיות 7-4. בכל שאלה הילדים יפנו למצלמה חפץ בצבע שמתאים לתחושתם לגבי ההיגד. בשק 8 יש שאלות לדין ושיתוף על השאלון
- 4 שתי הצעות לפעילות:
  - 'מעשה מבטחון' נשלח את הקישור לסרטון לפני השיעור ונבקש מהתלמידים לצפות בו. נעבור להתבוננות ודין בסיפור. קישור לסרטון שהוא עיבוד נוסף לסיפור תמצאו כאן: <https://youtu.be/YqBLTNR7z48>
  - 5. טבלה בשקופית 13 "קבוע מול עראי" - נציג את הטבלה בשיתוף מסך התלמידים יכולים לכתוב או בצ'אט והמורה תמלא. או לכתוב תשובה על דף או לוח מחיק ולשתף אונליין.
  - 6 עיון במשנה במסכת סוכה ודין בעקבות השאלות.
  - 7. סיכום השיעור משימת בית מילוי טבלה תבחין סוכה ובית.

כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים אָדָם עוֹשֶׂה סְפָתוֹ קָבַע וּבֵיתוֹ עָרָאִי (סוכה ב, ט)

קבע ועראי

איור: שרון ארדיטי. מתוך: מקור ראשון

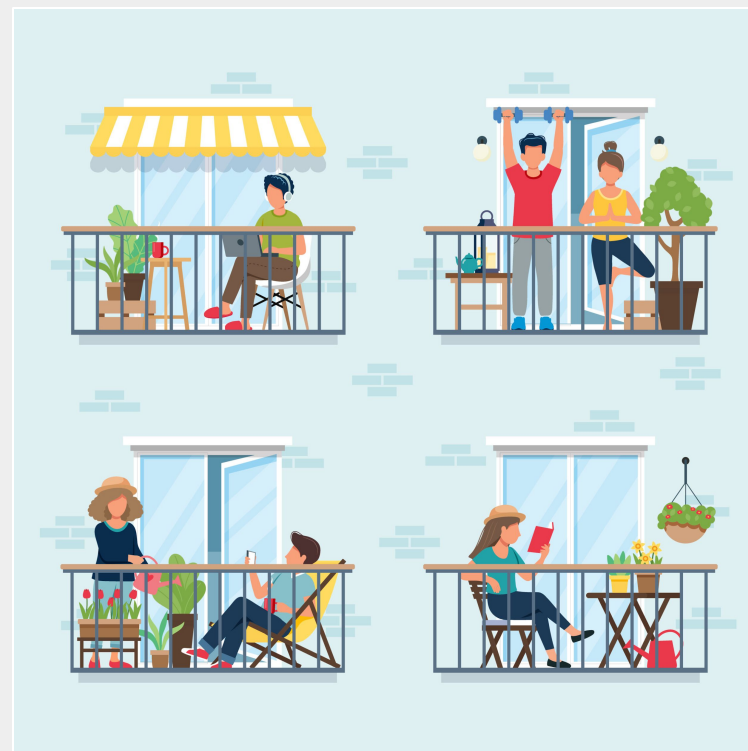
על מה שקבוע ומה שמשתנה בחיינו, מה מקומה של השגרה הברוכה אל מול היכולת להישאר פתוחים לשינויים והתחדשות.

"אני פתוחה לרוחות, חשופה לסופה....פתוחה לריחות, חשופה לפריחה.."

שימרת אור

לפניכם היגדים מגוונים הנוגעים
להרגלים ולתחושות כלפי קביעות
וארעיות בחיינו.

1. הצטיידו בחפצים בשלושה צבעים: ירוק, צהוב ואדום
2. המורה תקריא את השאלה ועליכם להציג את החפץ בצבע המתאים לתחושתכם.

איזה מן ההיגדים יותר מתאים לך? הרם והצג למצלמה חפץ לפי הצבע המתאים

**אני מעדיפה מקום ישיבה
משתנה בכיתה**

**אני מעדיפה מקום ישיבה
קבוע בכיתה**

האיור לקוח מתוך שיעור במסגרת התכנית "חינוך פיננסי" מבית בנק הפועלים

איזה מן ההיגדים יותר מתאים לך? הרם והצג למצלמה חפץ לפי הצבע המתאים

הקורונה גרמה גם לשינויים
טובים בחיי

השינויים שהביאה הקורונה
מגבילים אותי

איזה מן ההיגדים יותר מתאים לך? הרם והצג למצלמה חפץ לפי הצבע המתאים

אני אוהבת לנסות אוכל מגוון
ומתנסה בטעמים חדשים

אני אוהבת לאכול מאכלים
קבועים ומסוימים

איזה מן ההיגדים יותר מתאים לך? הרם והצג למצלמה חפץ לפי הצבע המתאים

מעדיפה מקומות חדשים
וזרים

אני אוהבת להיות בעיקר
בבית ולחזור למקומות מוכרים

סיכום השאלון

איזה צבע הרמתם הכי הרבה?

מה גיליתם על עצמכם
במהלך השאלון?

מה הפתיע אתכם בתשובות
חבריכם?

האם אתם מרוצים ממה
שגיליתם על עצמכם?

מהו המקום בו אני מרגיש יותר
בטוח?

הסנדלר העני והמלך

לקוח מתוך האתר "אוריינית"

סיפור עם גרוזי

לפני שנים רבות חי בעיר אחת בגרוזיה סנדלר עני. לא זו בלבד, שלא חסך מכל עמלו מטבע אחד של זהב, אלא אף אגורה של נחושת לא נותרה לו בכיסו. כי כל מה שהרוויח ביום – הוציא על מאכלות ומשקאות עם בני ביתו בלילה. הנה כי כן, היה ליבו של הסנדלר שמח וטוב כל הימים. בזמרו היה יוצא לעבודתו, ובשובו הביתה הרבה להתבדח. כך חי את חייו – חיים ללא צל של עצבות ודאגה. בימים ההם ישב על כיסא-מלכות גרוזיה מלך רשע וערמומי. לילה אחד נדדה שנת המלך, ועלו על ליבו מחשבות שונות ומשונות. אחת מהן, בעיקר, מצאה חן בעיניו ביותר: לצאת למחרת היום מחופש בבגדי אזרח פשוט ולשוטט בחוצות העיר, כדי לראות, כיצד חיים בני עמו. וכן עשה. עם רדת הלילה יצא לשוטט בסמטאות, הציץ בַּחֲרָכִים, האזין בַּפְּתָחִים, אך לא נתקל בשום חיזיון מיוחד. מצא, כי זה מחשב את רווחיו ואת הפסדיו; זה רב עם אשתו, וזה גוער בילדיו. רק מבית אחד עלו קולות צחוק ורינה. תמה המלך וגמר בליבו להתחקות על המתרחש שם, לראות מי האנשים החיים בבית ומהו קול-השמחה הזה. התדפק המלך על דלתם. פתחו לו והזמינוהו להסב אל שולחנם. לא מעדנים היו ערוכים עליו, ולא אורחים וקרואים היו שם, ובכל זאת שרתה השמחה בַּמְעוֹנָם בַּמְשֵׁתָה קרואים. יושב המלך אצל השולחן, אוכל פשטידת-שעועית, לוגם יין וליבו מלא תימהון, כי לא הורגל לראות במדינתו בריות עליזות ושמחות בחלקן. – סלח נא לי, ידידי – אמר המלך – שאלה לי אליך: מי אתה ומה מלאכתך, שיש לאל ידך לאכול ולשתות ביום-חול כביום-חג? סנדלר פשוט אני – ענה בעל הבית – חנות קטנה לי בשוק. לזה – מתקן אני מגפיו; לזה – תופר נעליו. ביום עובד, ובערב חוגג עם בני ביתי. למה אפוא אצפה ליום טוב?! כל הימים טובים הם!

- אך מה תעשה, אם יבואו פתאום ויסגרו את הנותך בשוק? – שאל המלך.

- הנה! לא אֶאָחַל זאת אפילו לאויבי, לפי שאנוס אהיה לרעוב ללחם – השיב הסנדלר – אבל מה טעם אתן דעתי על כך? בלב מי תעלה מחשבת-זדון לסתום מקור פרנסתי?!

ישב המלך כמה שישב, אכל מעט, שתה מעט, קם והלך לו.

למחרת היום שיגר רצים, שיכריזו בכל תחומי המדינה על רצון המלך: מעתה ועד ביטול הפקודה מצווים כל החנוונים בשוק לסגור חנויותיהם על מסגר. לא הבין העם מה רוח שטות נכנסה בו, במלך. הכול הולכים בטל, מקללים את מוציא הצו, אך להפר את דברו אין מעזים.

ובערוב היום התחפש המלך בבגדי אזרח ושב לפקוד את בית הסנדלר. – הבה ונראה! – אמר המלך בליבו – אם ישמח וישיש, אותו הסנדלר, גם הערב! נכנס – והנה יושב הסנדלר עם בני משפחתו, אוכל ושותה, וליבו טוב עליו, כדרכו, כמו לא נפל דבר.

- שלום עליך, ידידי, היכנס נא – אמר הסנדלר בסבר פנים יפות, בהכירו את אורחו מאמש.

- רואה אני – אמר המלך – שחי אתה כתמול שלשום. מניין לקחת כסף היום? שמא עברת על פקודת המלך?

ארור המלך, ויימח שמו! קרא הסנדלר – בגללו כמעט נשארתי בלא מזונות. אך מה

לעשות?! יצאתי הרחובה, לזה – שאבתי מים; לזה – חטבתי עצים; לזה – עזרתי להעביר משאו, עד שצברתי פרוטה לפרוטה, והנה שוב ערוך שולחני, והשמחה שורה במעוני.

ישב המלך שעה קלה, שוחח שיחה לא ארוכה והלך לו. למחרת היום בא שליח מטעם המלך ויצווה לסנדלר לבוא אל הארמון. בבואו הצטווה הסנדלר לחגור חרב כבדה ולעמוד על המשמר בשער הארמון.

פקח עיניך – אמרו אליו אנשי החצר – כל שעות היום חייב אתה לעמוד בזה; ועוד זאת:

עליך לשמור על חרבך מכל משמר!

עמד הסנדלר המסכן כל היום ולא עזב את מקומו לרגע, ובערב חזר לביתו. נטל מקל והחל מחטב אותו, כשהוא מפזם שיר עליז בינו לבינו. הקציע את המקל כחרב-פיפיות. חידד את קצהו, גילף את ראשו וחרת בו חריתה מעשה אומן, ויהי כניצב של חרב. משכילה מלאכתו היתה בידו חרב – אולם חרב של עץ.

השחיל הסנדלר את חרב העץ בנדן ואת חרב הפלדה מכר לשכנו החלפן. תמורתה קיבל כסף טבין ותקילין ויקנה בהם הסנדלר צורכי-נפש לביתו ביד רחבה: לחם ויין וקֶשֶׁר-כבש לרוב.

- קחי את אלה – אמר אל אשתו – ואמרי שבת והודיה למלך, על הסעודה השמנה אשר זיכנו בה.

והמלך התחפש ויפקוד שוב את בית הסנדלר כדי לראות את המתרחש בו. – הפעם – הרהר בליבו – לא יהיה לסנדלר במה לעדן את כרסו ולשמח את בני מעיו. ואולם טעות היתה ביד המלך: השמחה והגילה עלו על כל מה שהיו עד כה בבית הסנדלר. אך נכנס הוד רוממותו ומיד נתכבד להסב לשולחן. בפה מלא צחוק סיפר הסנדלר לידידו החדש, כיצד מכר את חרב המלך כיצד נתן בנדנה חרב עץ.

ואת, אשתי, הראי נא לאורח מה חרב מחרבות בידי!

הביאה אשתו את חרב העץ והציגה אותה לפני האורח. כל המסובים הריעו בשחוק גדול, ורק המלך התריש. אחר ישבו ואכלו מן המעדנים ושתו מן המשקאות. ככלות הסעודה קם הוד רוממותו ושב לארמונו.

ולבוקר בא אל הסנדלר שליח מטעם המלך. ושוב נצטווה מטליא הנעליים לעמוד על המשמר בשער הארמון. עמד בקומה זקופה, ידיו מושטות לארץ ועל מתניו חרב העץ. והמלך יושב על כיסאו הרם ועל שפתיו בת-שחוק. עתה – הרהר המלך – שוב לא יימלט מידי בן הבלייעל.

בוגד – צעק המלך – מועל באמון המלך, גנב, רמאי! מאה זהובים גנבת מקופתי, בן בלייעל! יובא שומר הסף לפני.

ויצו להביא לפניו את שר הכספים, הוא גזבר המלך, ויגער בו בקול גדול וירקע ברגלו.

וַיִּתֵּיז את ראש הגנב!

הביאו לפני המלך את הסנדלר.

והמלך נרתע מעט אחר, שמט את כתרו על גבינו. הגביה אדרתו עד עיניו, לבל יכירהו הסנדלר ויאמר:

כהרף עין הִתֵּז את ראש הבוגד הלזה. מאה זהובים גנב מקופתי!

מלכי הרחום והחנון – ייבב הגזבר – נשבעתי, אדוני, כי אין בי אשם. מנה את מטבעות הקופה וראית כי....

לא אמנה – ענה המלך – וגם לא אשמע לדבריך. שומר הסף, הִתֵּז את ראשו!

נתבלבל הסנדלר ולא ידע, כיצד ייחליץ מן הצרה.

אשר לגזבר – הסנדלר לא דאג לו כלל; בין כך ובין כך, אין להתיז ראש בחרב עץ. לפיכך יספוג מהלומה יפה וחסל; אולם איך יציל הסנדלר את ראשו הוא!?

אדוני המלך, אנא, רחם על האומלל וסלח לו ברוב חסדך! – התחנן הסנדלר לפני המלך – אם אפילו שלח יד ולקח משהו; הלא עתה, לאחר נסיונו המר, לא יעז עוד לגנוב פרוטה.

איננו ראוי כי אסלח לו – ענה המלך. – כך יאה לאיש שרימה את מלכו. יידע כל העם, מה סופו של נוכל. מצווה אני אפוא להתיז את ראשו; ולא – גם ראשך יותז.

מה לעשות?

"Experienced Hands" Frederick Hall (1860-1948)

לפני שתקראו את סוף
הסיפור- נסו לחשוב איך
הסיפור נגמר, או איך אתם
הייתם מסיימים אותו

וכך מסתיים הסיפור...

נשא הסנדלר עיניו השמימה, פתח פיו ויקרא:

- אבינו שבשמיים, אם האיש הזה חף מפשע, עשה נס והפכת את הברזל לעץ! שמור נא ידי משפוך דם נקי והושע ממוות את שרו הנאמן של המלך.

אמר ושלף את חרבו מגדנה.

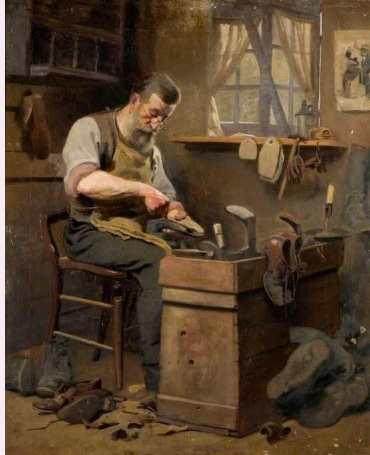
עיני הכול ננעצו בחרב השלופה, והנה – עץ תחת פלדה!

חיוך נשפך על פני המלך.

- יפה – אמר- הפלאת בחכמתך. ואף כי רימיתני, משבח אני את שכלך השנון.

העניק המלך לסנדלר דורון של זהב ושלחו לשלום.

והסנדלר שב להטליא נעליים כמקודם: יומם עבד ברוב שקידה, ובלילה שמח עם כל בני-ביתו.

"Experienced Hands" Frederick Hall (1860-1948)

הזמנה לשיחה:

איך מתמודד האיש בסיפור עם השינויים שבאים עליו?

איך אתם הייתם חשים במציאות שכזו?

מה לדעתכם.ן עזר לו להתמודד?

זמני וקבוע בעולמנו:

חשבו וכתבו על לוח מחיק והציגו לכיתה:

קבוע - דברים בחייכם שהם קבועים, אינם משתנים.

עראי - דברים שמשתנים, אינם קבועים, או לא מתוכננים מראש

ארעי או עראי?!
לחצו על התמונה - ותגלו

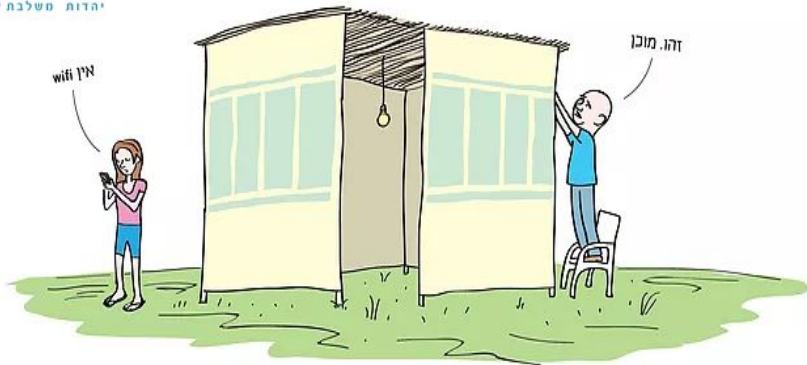
האקדמיה ללשון העברית

עֲרָאִי

קִבְעָ

איור - טליק. נלקח מתוך טורו של יאיר ניצני לישראל היום. כל הזכויות שמורות*

בחג הסוכות יוצאים אנו מהבית הנוח החם והעוטף אל הסוכה שהיא אינה קבועה

תנו רבנן:

כל שבעת הימים אדם עושה סוכתו קבע וביתו עראי.

כיצד?

היו לו כלים נאים – מעלן לסוכה

מצעות נאות – מעלן לסוכה

אוכל ושותה ומטייל בסוכה

מנא הני מילי? [מנין דברים אלו?]

דתנו רבנן: "תשב" (ויקרא כג, מב) – כעין תדורו

תלמוד בבלי, מסכת סוכה כ"ח עמוד ב'

מה מצווה אדם לעשות לעשות בסוכתו? כיצד זה משפיע על ביתו?

כיצד מרגיש אדם שעושה סוכתו 'קבע'?

האם יצא לכם להיות תקופה ממושכת בסוכה, או במבנה ארעי אחר?
 כיצד הרגשתם?

השנה האחרונה הביאה איתה לא מעט שינויים נסו לחשוב מה
 הייתם לוקחים איתכם לשנה החדשה?

השוואה בין בית קבע לסכה

 בית עראי- סכה	 בית קבע	 תבחין
		קירות
		גג
		רצפה
		קישוטים
		ריהוט
		חומרי הבניין
		משלכם..

לאחר שתבנו את הסוכה
 המשפחתית שלכם, תוכלו
 לערוך השוואה.
 הדפיסו את הטבלה,
 שבו בסוכתכם
 ומלאו אותה

בהצלחה וחג שמח!